

Govor izaslanice u Domu naroda i članice Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice iz Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Ljilje Zovko na sastanku Parlamentarnog foruma Energetske zajednice

Skoplje, 27. studeni 2018.

"Poštovani kolegice i kolege parlamentarci,

Poštovani predstavnici Njemačkog društva za razvojnu suradnju,

Dopustite mi da vas na početku sve srdačno pozdravim u svoje i u ime Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine

Želim se ovom prilikom zahvaliti GIZ-u, kao i Vladi Savezne Republike Njemačke, i za podršku koju pruža nama parlamentarcima kroz projekte putem Otvorenog fonda za Jugoistočnu Europu i za sve napore koje ulaže u očuvanje stabilnosti, ali i poticanje ekonomskog napretka u našoj regiji.

Prije nego što istaknem pozitivne primjere iz prakse našeg parlamenta, Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, iz područja energetike, želim ukazati i na određene specifičnosti u tom smislu koje proizlaze iz ustavnog uređenja Bosne i Hercegovine. Naime, područje energetike spada u nadležnosti koje su podijeljene između entiteta, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, i institucija Bosne i Hercegovine. U takvoj situaciji kreiranje koherentnih politika i njihova učinkovita provedba zahtijevaju koordinaciju djelovanja svih aktera iz sektora energetike na svim razinama. A od ključnog značaja za tu koordinaciju upravo je politička volja, koja treba otvarati nove puteve suradnje te ohrabrivati i usmjeravati ključne sudionike u svakom sektoru, uključujući i sektor energetike, u njihovom djelovanju. Parlamentarci na svim razinama, kao predstavnici različitih političkih volja, u tome imaju vrlo značajnu ulogu.

U skladu s prethodno rečenim, želim navesti dva primjera iz prakse Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u sektoru energetike, a kojima parlamentarci doprinose ostvarivanju ciljeva u sektoru energetike.

Svake godine Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, posredstvom nadležnih povjerenstava, domaćin je susreta svih ključnih aktera u području energetike,

uključujući i parlamentarce s drugih razina vlasti u Bosni i Hercegovini, na kojem ravnatelj Tajništva Energetske zajednice, g. Kopač, prezentira Godišnje izvješće o ispunjavanju obveza iz Ugovora o uspostavi Energetske zajednice. Na tom događaju okupljaju se predstavnici svih institucija iz energetske sektora i raspravljaju o svim aktualnim temama. Ovaj događaj redovito privlači pozornost velikog broja medija, što pomaže zadržavanju ili ponovnom vraćanju u središte te teme i javnosti i političara, odnosno donositelja odluka na svim razinama.

Drugi primjer iz prakse Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u domeni energetike koji ovdje želim navesti jest inicijativa skupine zastupnika koja je rezultirala usvajanjem Preporuka za reformu energetske sektora. Skupinu parlamentaraca koji su pokrenuli inicijativu činili su zastupnici iz oporbe, ali i oporbenih stranaka, zastupnici iz oba bosanskohercegovačka entiteta, kao i iz sva tri konstitutivna naroda. Nakon dvomjesečne parlamentarne rasprave, u srpnju ove godine usvojene su Preporuke. Tim je preporukama parlament jasno istaknuo koje pravce reformi u energetske sektoru vidi za prioritete i time dao jasne smjernice i podršku institucijama izvršne vlasti u kreiranju i provođenju reformskih rješenja. U dokumentu su istaknuti: potreba hitnog donošenja strateških dokumenata i poboljšanja regulatornog okvira, te stavljanje težišta na energetske učinkovitost i obnovljive izvore energije. Nepuna dva mjeseca nakon usvajanja Preporuka u parlamentu, Vijeće ministara BiH usvojilo je Okvirnu energetske strategije Bosne i Hercegovine za razdoblje do 2035. godine, na čije se usvajanje čekalo već nekoliko godina. Naravno, ne želim reći da je to rezultat djelovanja parlamenta, ali je dokument koji je skoro jednoglasno usvojen u Parlamentarnoj skupštini svakako doprinio ubrzanju usvajanja Energetske strategije. Ovaj primjer je indikativan i još po nečemu. Naime, pokazuje da su izazovi u domeni energetske sektora bitni i univerzalni toliko da jednostavno nameću kompromis kao nužnost. Želim vjerovati da će ovaj primjer usuglašenog parlamentarnog nastupa različitih političkih opcija u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine biti početak sličnog djelovanja i u idućem razdoblju, ako ne u svim pitanjima, onda barem u onim najživotnijim kao što su energetika i zaštita okoliša.

Na kraju želim naglasiti mogućnost i potrebu djelovanja parlamentaraca u ovome području i na međunarodnim skupovima, odnosno putem međunarodnih institucija. U ovo vrijeme kada se, uz energetske učinkovitost, proizvodnja energije iz obnovljivih izvora postavlja za prioritet u energetske politici svake zemlje, iskorištavanje energije

vode se, u jednom dijelu javnosti, a posebno među investitorima, doživljava i još više predstavlja veoma pozitivnom djelatnošću, jer će se time smanjiti potreba za proizvodnjom energije iz "prljavih" izvora - fosilnih goriva. Ulaganja, naročito u male hidroelektrane, uzimaju maha, uz ostalo, i zbog relativno nižih troškova ulaganja u odnosu na ulaganja u proizvodnju energije iz vjetra odnosno sunca, za koje se tehnologije i dalje razvijaju i još uvijek su relativno skupe. Međutim, ulaganja u proizvodnju hidroenergije, pogotovo u malim hidroelektranama, niža su i iz još jednog razloga - jer se na strani troškova ne uključuju troškovi devastiranja prirode, pogotovo oni koji će nastati dugoročno. Lokalne zajednice, koje su najčešće jedine kompetentne da procijene stvarne negativne učinke izgradnje novih hidroelektrana, čak i kada su organizirane, i dalje su mnogo slabije u odnosu na investitore, imajući u vidu kapital te veze i utjecaj koje investitori imaju. Ne umanjujući značaj proizvodnje energije i iz malih hidroelektrana kao obnovljivog izvora, smatram da to nipošto ne bi smjelo ići na štetu okoliša. Izdavanje dozvola mora biti rezultat krajnje pažljive i detaljne analize troškova i koristi, uz obveznu široku javnu raspravu i uključivanje svih zainteresiranih strana. Međutim, vrlo često su domaći kapaciteti za cjelovitu analizu nedovoljni i kompromitirani različitim skrivenim utjecajima i interesnih lobija.

Smatram da mi, parlamentarci, i po ovim pitanjima, pored djelovanja u nacionalnim parlamentima, možemo i trebamo aktivnije djelovati i na međunarodnoj razini, na forumima poput ova dva skupa koji se održavaju ovdje u Skopju. Kad su u pitanju male hidroelektrane, polazna točka može nam biti Izjava Tajništva Energetske zajednice o izgradnji malih hidroelektrana, od 13. studenoga ove godine. Predlažem kolegicama i kolegama, koji su članovi Parlamentarnog plenuma, razmatranje mogućnosti da na sutrašnjem sastanku, prilikom usvajanja Izvješća o promicanju energije iz obnovljivih izvora u Energetskoj zajednici, koji su pripremile uvažene kolege iz makedonskog parlamenta, u taj dokument dodamo jedan paragraf kojim se podržava stajalište Tajništva Energetske zajednice o malim hidroelektranama, ali i pozivaju ugovorne stranke da posvete dodatnu pozornost i angažiraju se po ovom pitanju. Postoji realna opasnost od toga da, naglašavajući stavljanje težišta na obnovljive izvore energije, s manjom pozornošću pratimo pitanja zaštite okoliša, što bi dugoročno moglo imati veće negativne učinke čak i od onečišćenja koja potječu od energije iz fosilnih goriva. Predlažem da ohrabrimo i podržimo Tajništvo Energetske zajednice u djelovanju na ovom planu, te da i ubuduće ovo pitanje zadržimo u

središtu rada Parlamentarnog plenuma, ali i da pozovemo Ministarsko vijeće da u pitanjima obnovljivih izvora energije posebnu pozornost obrati na izgradnju malih hidroelektrana.

Zahvaljujem vam se na pozornosti!"